

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRIEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félre 5 K. Negyed-
évre 2 K. 50 f. Külföldre egész évre 1 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér.
többszöri közlésnél 4 fillérért közöltnak. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt
két szer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **BETEGH PÁL** könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adtnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz

Udvarhelyvármegyei tanító egylet közgyűléséből.

Az Udvarhelyvármegyei Tanítóegyletnek
1904. év május hó 11-én (szerdán) Székelyudvarhelyen tartott XXIX-ik rendes köz-
gyűlésén Szász Ferenc a következő ma-
gasszárnyalású elnöki megnyitót tartotta:

Tisztelt közgyűlés!

Kedves kartársak!

A véletlen, de inkább szomorú körülmény-
késztet arra, hogy igénytelen személyem itt e
helyen üdvözlőjön titeket; e helyen, hol a kar-
társi szeretetnek, a hivatásunkhoz szükséges valódi
lelkesezésnek tiszta forrása kell, hogy csörgedez-
zen. Szeretett és mindnyájunk által tisztelt elnö-
künk Ujváry Mihály székelykeresztúri tanítóképző
igazgató-tanár felhalmozódott hivatalos kötelessé-
gére utalással, visszavonhatatlanul üresen hagyá
ez elnöki széket, hová őt a közbizalom helyezte.

Közgyűlésünk — megvagyok győződve, —
szomorúan veszi e bejelentést tudomásul, s hálá-
datos csak úgy lesz önmaga iránt, hogy jeles
elnökének távozása alkalmából, tiszteletteljes el-
ismeréssel rója háláját, jegyzőkönyvében meg-
öröktívén eredménydús elnöki működését.

Ámde még szomorubb körülmény indokolja
ez alkalommal elnöklésemet; hiszen egyetünknek
első alelnöke: Lázár József székelyudvarhely elemi
isk. igazgató-tanító nincsen közöttünk, eltávo-
zott... örökre!

Kedves Barátom! te égi szellem, egy cse-
des birodalom néma lakója! nem távozhatsz töl-
lünk, míg „Isten hozzád“-ot nem kiáltunk feléd.

Kedves kartársak! E szomorú hangokat az
öröm hangja kellene hogy felváltsa, midőn már
majdnem egy évi küzdelmes munka után össze-
találkoztunk, ámde fájdalmas érzéseink előtérbe
tolulnak, engedjünk hát szabad folyást annak. E
pillanatban nagy halottunk van! Nem egy család-
nak, község, város vagy testületnek, hanem egy
nemzetnek, talán egy művelt világnak halottja ő.
Jókai Mór meghalt!... Miért mondjam, hogy ki
volt ő? hiszen ismeritek mindnyájan még iskolás
korotok óta e mai napig! Veletek volt ébren
létetekben, álmaitokban, munkáitok közben, pihe-
nésetekben, csendes magányotokban, családi kö-
rötökben. Mindenütt segített rajtatok s ti oly szí-
vesen fogadtátok!

És midőn róla elmélkedünk, önkéntelenül elő-
térbe tolul mégis e kérdés: „Ki volt ő?”

Most, midőn a nemzet halottjaként ravata-
lán pihen, a sajtóirodalom összeszedi minden ere-
jét, hogy ismertesse őt, még sem tudja kimeri-
teni tárgyát.

Tanító volt ő, a „tanítók királya“, ki hadá-
val Magyarország meghódításának útjára indult,
de a halál megsokalván a fényes győzelmeket,
kiragadta kezéből a kardot, az egyszerű fényes
tollat, de azért élni fog nemzetének szívében
örök időkön át!

Mint kimagasló tanügyi eseményt kell még
fölemlítenem azon változást, mely közoktatás-
ügyünk terén előállott.

Alkotásaiban gazdag, érdemeiben feltűnő,
cselekedeteiben igazságos, nemes szívének szere-
tetében páratlan, mindnyájunk által egyformán
becsült miniszterünk dr. Wlassics Gyula önagy-
méltósága visszalépett a magánéletbe, elhagyván
tárcáját.

Én úgy hiszem kedves kartársak, hogy őt
visszavonulásában az egyetemleges tanítóság há-
lája követte.

Nem az érdek emberei, hanem saját alko-
tásai fontak babérkoszorút homlokára.

Helyét dr. Berzeviczy Albert önagyméltósága
foglalta el. Ismeretes neve már előttünk, hiszen
évek során át szaköre volt népoktatásügyünk-
nek, mely idő alatt számtalan jeleit láttuk
szakismeretének és vezető képességének, melyek
biztos reményt nyújtanak nekünk is arra, hogy
közoktatásügyi működését áldás fogja kísérni. Sze-
retettel üdvözljük mi is miniszteri székében.

És most legyen szabad föl hívnom figyelme-
teket, tanügyi előhaladásunk feltétlen biztosítása
érdekében alig két hónap múlva lezajló VI-ik
„egyetemes tanítói gyűlésre“, melynek sikereihez
oly nagy reményeket fűz a tanítóvilág.

E gyűlés — mint már előttetek ismeretes
bizonytal — nemcsak nagy fontosságú tanügyi
kérdéseket old meg, hanem a tanítóság legfőbb
anyagi érdekeinek előmozdítását tűzte ki célul.
„A községi és felekezeti tanítók fizetésrendezése“,
„A tanítói nyugdíjtörvény revíziója“ már magában
véve oly nagy fontossággal bír mindnyájunkra
nézve, hogy annak sikeréhez hozzá járulni ön-
magunk iránti szent kötelességünk.

Most pedig szívem őszinte szeretetével üd-
vözöllek titeket, kik összegyűltetek, hogy köze-
lebről, szűkebb körű tan- és nevelésügyi álla-
potunk előbbre vitelét munkáljátok, másfelől pedig
egy évi munkálkodásunknak beszámolását meg-
ismerjétek.

Harmincegy éves egyleti multunk XXVIII.
közgyűlésünk fényes bizonyossága annak, hogy vár-

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGYÁJA.

Etéd község története.

Az „Ifjusági Egyesület“ megbízásából írta:
tarcsafalvi Pálffy Aladár.

(8-ik folytatás.)

A közterheknek nyomasztó sulya nehezdedt
az etédi székelyekre, s általános volt az elkese-
redés, különösen a katonaság iránt, midőn egy
szébb jövő biztató reményével, a szabadság napja
sütött fel a vén Európa egén, s nemzet nemzet
után fogott fegyvert, lerázni a zsarnokság rabigá-
ját. S a feljövő napnak áldó sugarai mellett a
magyar nép is meglátta a rabláncot kezén és
lábán, s hatalmas Sámsonként letépi azokat. S
ott volt a gigászi munkában a székely is, s ott
volt mindenütt, hol a szabadság zászlója lengett.
Etéd sem maradt el, ott volt ő is a nemzetőr
századával, melyben állítólag 400 an lettek volna,
hogy a veradót is megadja a haza oltárán. Nincs
község a székelyföldön, a honnan annyi szabad-
sághős került volna ki, hisz csak nekem 150-nek
sikerült nevét feljegyezni, s hányan lehettek,
kiknek emlékét ma már csak névtelen hős képpen
emlegetjük.

Az egész Székelyföldön végig futott a rém-
hir, hogy a bécsi kamarilla által felbujtogatott és
császári katonaság által is támogatott oláhság
gyilkolja a magyart. Nincs tere itt, hogy elbeszél-
jem a fellázított kannibálok kegyetlenségeit, csupán
megemlítem, hogy Kisenyeden 1848. okt. 19-én,

egy óra lefolyása alatt 140 férfit, gyermeket és
nőt gyilkoltak le Zalathnán 640 s rövid napok
alatt ezrekre megy a legyilkolt magyarok száma,
ugy, hogy Gracza György tizezerre teszi. (Szabad-
ságharc tört. II. 427.) Gyulafehérváron Mégai órát
elevenen megsütik, egy dombai földbirtokosnak
lefűrészelték kezét-lábát s derékig ásták a földbe.
Naszódon karóhoz kötözik a magyarokat s válo-
gatott kínzásokkal végezik ki. Borbándon Baranyai
Károlynak, neje és leánya szeme láttára fűrészel-
ték le karjait és fejét, melyet póznára tűzve fele-
ségének kellett a rabló horda kísérete mellett
Balászfalvára vinni. Borosbocsárdon Székács gaz-
datisztét és Péterffy László, a nagyenyedi ev. ref.
tanoda tudós tanárát ekebe fogják s addig haj-
szolják, míg halva rognak össze. Ott van a le-
gyilkolt Brády család, melynek 14 tagja közül
egyet sem hagytak életben, sőt Brády Pálné
szopós kis gyereket azon elevenen temették el.
(Szabadságharc története II. 396. és következő
lapokon.)

Ily kegyetlenséggel zavarja meg a békét az
a nép, a mely pedig 1848-iki vívmányok által
legtöbbit nyert, felszabadítottván a szolgaság
járma alól, s csodálható-e, hogy e borzasztó jaj-
kiáltásra Berzenczey László által 1848. okt. 16 ra
hirdetett agyagfalvi székely gyűlésre mintegy 50—
60 ezer székely jelent meg, (Mft. II. 377. 1.) fő-
nemes, katoná, földmivelő, és az asszony-nép
tarka egyvelegben. „Nagy számban jelent meg,
— írja Jakab E. — Etéd, Bözöd, stb. népe, szé-
pen nyírt hajjal, pödrött bajusszal, házi szőttes
mellény s talpig magyaros viselet tette őket fel-

tűnővé.“ Ott volt Etéd népe is szép számmal
képviselve, s midőn a gyűlés kimondja, hogy
azonnal indulnak az oláhok közé rekedt magya-
rok kiszabadítására, ott volt az etédi nemzetőr
század is Gagy Elek parancsnoksága alatt, mint-
egy kiképzett katonaság, mert jókor észre véve,
hogy szüksége lehet a hazának jól képzett és bá-
tor katonákra, még a nyár folyamán megtanulják
egy őrmester, egy tizedes és egy dobos vezetése
alatt, akik Csikból jöttek volt. (Birtalan László
48-as tizedes elbeszélése.) Az etédieknak első
útja az agyagfalvi rétről Bethfalvára vezetett, s
innen indulnak, Erdőszentgyörgy, Gyalakuta, Bes-
senyőn, Szentpálon át Radnóthra, a honnan már
hírt vettek volt az oláhok kegyetlenségeiről. Itt
hallották meg, hogy későn érkeztek, mert a kö-
rülfekvő falvakban legyilkolták már a magyarokat,
s különösen a péterlaki gyilkosság bősztetete fel,
hogy nyomban utnak indították az etédi századot,
mely legnépesebb és legkiképzettebb volt. Midőn
a Czintus hegy alatt mennének, egy oláh figyel-
meztette, hogy katonaság van az erdőben, de
nem hallgattak rá, azt híven csak félre akarja
vezetni s a mint az erdő alatt mennének el, egy
sortűz fogadta, melynek áldozata lett vagy 25
etédi székely-nemzetőr és Br. Apor György zász-
lój-parancsnok. Aztán menekült, ki a merre tu-
dott s az etédi század szét volt szórva.

Azonban Etéd hazafias népe még nem adta
meg a veradót, mert a mint e szerencsétlen hely-
ről haza érkeztek, 3-an, Ambrus József, a kis
Borgónál elesett, Király András és Kiss László
azonnal önként jelentkeztek honvédek. S midőn

megyénk tanítósa a nélkülözések közepette sem feledkezett meg hivatásáról s sikeres munkálkodásához az alkalmas eszközök keresésében fáradhatatlan volt. A békés egyetértés, kartársi szeretet kölcsönözte hozzá az erőt. E békés egyetértés, szeretet és higgadt tárgyilagosság vezéreljen minket mai tanácskozásunkban is, melyre egyúttal Isten áldását is kérve, az „Udvarhelymegyei Tanítóegylet” XXIX-ik rendes közgyűlést megnyitom.

Állami intézet nem lehet szövetkezet tagja.

A váci siketnéma intézete tavaly belépett volt a váci ipari és gazdasági hitelszövetkezet tagjai sorába és szükségleteit a szövetkezet útján fedezte. Ez ellen felszólalt a budapesti kereskedelmi kamara a kereskedelmi miniszter előtt, még pedig sikeresen, mert mint a „Magyar Kereskedők Lapja” írja, a kereskedelmi miniszter a napokban arról értesítette a budapesti kamarát, hogy a közoktatásiügyi miniszter már utasította a szóban levő intézetet, hogy a szövetkezetből lépjen ki és szükségleteit ezentúl nyilvános árlejtés útján szerezze be.

Tan- és nevelésügy.

Felvétel tanítónőképzőbe. A nagyszebeni tanítónőképzőintézet I-ső osztályába a következő 1904—905. tanévre felvételért folyamodhatnak 14 életévüket betöltött olyan leányok, kik a felsőleánynépiskolát, a polgári- vagy felsőbb leányiskola, vagy leánygimnázium négy alsó osztályát sikerrel végezték. Felvételi vizsgálat nélkül, de pályázati kérvények alapján történik a fölvétel. A fölvételi kérvényhez a következő okmányok csatolandók: 1. Keresztlevél. 2. Iskolai bizonyítvány a megelőző tanévről s az idei első félévi értesítő. Az évvégi bizonyítvány június hó 30-án feltétlenül beküldendő. 3. Orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanítói pályára alkalmas voltáról. A kérvényben kiteendő, hogy bennlakó vagy bejáró akar-e lenni a növendék. Bennlakási havi díj 36 korona (18 forint). A kérvényeket az intézeti igazgatósághoz június hó 15-éig kell benyújtani. A felvétel július hó első napjaiban lesz elintéztve, miről az érdekeltek azonnal értesítést nyernek. A II., III. és IV. osztályba szintén vehetők fel új tanulók, ha kimaradás folytán hely üresedik. A III. osztályba felvehetők olyanok is, akik kisdudóvónői oklevelet szereztek, vagy a felsőbb leányiskola, vagy a leánygimnázium hat osztályát végezték. Az ilyen tanulók az I. és II. évfolyam

1849. febr. 16-án Gál Sándor ezredes Udvarhelyről elrendeli a harangok beadását és a sorozatot nyomban 54-et soroztak be honvédek s a többi csak azért nem volt besorozható, mert már öregek, rokkantak voltak. Hogy harangot adományoztak volna Gábor Áron ágyuöntő műhelyébe, erről nincs tudomásom, de hogy a véradóval adósok nem maradtak, az bizonyos. Ott látjuk Péterlakánál a Kelemen család 14 tagját, kik közül négy esett el.

Ott volt Gagy István fiával, ott van az öt Király testvér, a 3 Farkas testvér, apa fiával, itthon hagyva feleséget, gyermeket, midőn a közös édesanya, a haza volt veszélyben.

Az Etédről besorozott honvédek nem sokáig voltak együtt, hanem szétszórózták őket s legtöbben maradtak a II. székely és a 77-ik honvéd zászlóaljnál s a 11-ik veres sapkásoknál. Azonban a II. és 77-ik zászlóaljakból oly sokan estek el, hogy nem sokára e kettőt egyesítették és úgy vitték őket a délmagyarországi csatákra. Bem alatt is sokan szolgáltak s bizonyára azok közé tartoztak, a kik megszerették a székelyeket vele, s akiről azt írta Petőfi: „bokrétát tüznek kalapjaik mellé s dalolnak a harc mezején”.

(Folyt. köv.)

különbözeti tárgyaiból vizsgálatot tesznek. A bennlakásról prospektust szívesen küld az igazgatóság. Nagyszeben, 1904. április 23-án. Dr Bilinszky Lajos képzőintézeti igazgató.

Egyházi élet.

Építsünk Székelyudvarhelyen templomot! A közművelődés oltárán Isten dicsőségére áldoz, ki a Székelyudvarhelyen építendő unitárius templom költségeihez hozzájárul. Az egyházközség előjárósága a következő kegyes adományokat vette éshálás köszönettel nyugtázza. Nagy Lőrinc és Kiss János gyűjtés folytán adakoztak: Papp Antal, N. N. 40—40 f, Tamás András 40 f, id. Ferenczi Pál, László János 30—30 f, Gábor György 24 f, Olasz Péter, Borbély Ferenc, Szőke Gyula, N. N., Ádám Ferenc, Nagy András, N. N., Szabó Ferenc, Benedek Ferenc, Benedek Máté, Boros Domokos, Szőcs Elvira, Horváth József, Bálint S. Ferenc 20—20 f, Simon Antal, Sebők Márton, Boros Károly, K. B. Lefkovich, ifj. Miklós András, Bodi Ignác 10—10 fillér, begyűlt gabonából 18 K 27 f. Együtt 23 K 68 f. Dr Tóth György 297 sz. gyűjtőívén: dr Körrössy Bertalan, dr Tóth György, Balogh Jenő, Teschler Vince 2—2 K, Botár János 1 K 20 f, Desbordes Ernő, Rimaszombati Géza, Létay Gyula, Haupt Oszkár, Morselek Béla, olvashatatlan, Kuka József, Suszter János, Beniczky Gyula, Jókai Lajos, Ábrahám András, Molnár Albert, dr Hajnal Géza, Tergonits 1—1 K. Együtt 23 K 20 fillér. Gönczi Lajos 244 sz. gyűjtőívén: Gönczi Lajos 3 K, Solymossy Endre, Fejes Áron, Félégházi Antal 2—2 K, Szabó András, Kovács Dániel, Fazakas József, Varga Dezső, Nagy Elemér, Kónya Kálmán, Ilyés István, Szabó Árpád 1—1 K. Együtt 17 K. Az I—XL. közlemény összege 6403 K 39 f. E közlemény összege 63 K 88 f. Összesen 6467 K 27 fillér.

Irodalom.

„Fürdők és nyaralóhelyek.” Szerkesztette dr Fodor Oszkár, kiadta: a Dunántúli Közművelődési Egyesület, VIII. évfolyam, ingyen kiadás. Az ország egyik legnagyobb kultúregylete a Széll Kálmán és Pallavicini Ede öröf elnökelete alatt működő „Dunántúli Közművelődési Egyesület” már esztendőnk óta adja ki a magyar fürdők felvirágoztatása érdekében a „Fürdők és Nyaralóhelyek” című, a hazai fürdők részletesen ismertető füzetet, amelylyel a regényes szépségű magyar fürdőkre akarja terelni nagyobb tömegben a külföldi fürdőkből és nyaralókból a nyaraló közönséget. A magyar fürdők az egyetlen ingyenes ismertetőjének most jelent meg VIII. ik évfolyama s a dr Fodor Oszkár által nagy gondnal szerkesztett díszes kiállításban megjelent „Fürdők és Nyaralóhelyek” füzet kimerítő adatokkal ismerteti a magyar fürdők viszonyait és közli a füzet első részében a dunántúli, a második részében pedig az egyéb hazai s eze között a székelyföldi fürdőről szükséges és hasznos tudnivalókat számos illusztrációval tarkítva. A „Fürdők és Nyaralóhelyek” füzet a kereskedelemügyi miniszter 14099—904. számú rendelete folytán a fürdőszézon tartama alatt az államvasuti személyszállító kocsikban és a kassa—oderbergi vasut kocsijaiban is elhelyezésre kerül, hogy az utazó közönség szintén kellő tájékozást nyerjen a magyar fürdőről. A hasznos fürdőismertetőt ingyen kapja mindenki, a ki a „Dunántúli Közművelődési Egyesület” titkár irodájához (Budapest, VIII., Rökk-Szilárd-utca 2. sz.) fordul. A füzet címlapját díszítő képet Vajda Zsigmond a kiváló festőművész rajzolta.

Különfélék.

— **Borszéky Soma** miniszteri tanácsos — mint biztos forrásból értesülünk — vasárnap, azaz f. hó 15-én városunkban lesz és megtartja a székely vasutakról szóló, igen érdekesnek ígérkező felolvasását. Előre is felhívjuk rá az érdeklődők figyelmét azon megjegyzéssel, hogy a felolvasás idejét és helyét jelezni fogjuk.

— **Jókai Mór** temetéséről a napilapok kimerítő tudósításokat közöltek, azonban az egyes kiemelkedő momentumokról mégis közölni fogunk egyet-mást jövő számunkban, szemtanúnak leírása

alapján. — Vármegyénket a temetésen dr Török Albert ny. főispán és Ugron János orsz.-képviselő; városunkat pedig Szakáts Zoltán képviselte.

— **Az ipartestület megalakítása.** Városunk derék, fáradhatatlan polgármestere ipartestület megalakításán fáradozik Falragaszokon szóltatja fel városunk iparosait, hogy az ipar fejlesztésének, az iparosság testületi szellemének fejlesztését célzó azon fontos intézményt végre-valahára megvalósítsák. Hisszük, hogy a felhívás nem lesz a pusztában elhangzott szó, mint sok minden közérdekű ügynél.

— **Fölsőri Cseresznyés Emil** esendőrfőhadnagy városunkból Brassóba helyeztetett át, helyébe Forgács esendőrfőhadnagy lett kinevezve.

— **Keresztjáró napok.** A róm. kath. egyháznak szokásos keresztjáró napjai folyó hó 9., 10. és 11-én voltak, melyeken az istentiszteletet Jung-Cseke Lajos apát-plebános végezte. A körmenetekben a katolikus iskolák és a hívők közül igen sokan vettek részt.

— **A helybeli középiskolák ifjuságának hangversenye.** Az e hó 14-én rendezendő monstre-koncertre nagyban folynak az előkészületek. Volt alkalmunk egy énekpróbán jelen lenni. A hatalmas énekkar precizitása meglepett. Az „Ember tragédiája” francia forradalmi jelenethez a gyönyörű díszleteket a helybeli szakiskola jeles rajztanára Petrányi Miklós készítette. E nagyszabású hangversenyre ismételten felhívjuk a közönség szíves figyelmét.

— **Az ev. ref. kollegiumban** a VIII. osztály vizsgálata május 13. és 14-ik napjain tartatik meg. Az írásbeli érettségi május 16—20. napjain, a szóbeli június hó 24 és 25-én lesz Gyárfás Endre főgondnok, akadályoztatása esetén dr Bodolla Gábor elnöklése mellett.

— **A helybeli róm. kath. hitközség** kántorválasztó közgyűlését f. hó 8-án délután fél 3 órakor tartotta meg a róm. kath. főgimn. tornacsarnokában. Elnöklő apátplebános jelezve a pályázókat, a rendkívül népes közgyűlés nagy lelkesedéssel Szabó Antal Háromszékmegye Lemhény hitközségének segédkántorát választották meg.

— **Közügyülés.** A helybeli Székely Dalegylet folyó hó 8-án délután 3 órakor tartotta tisztújító közgyűlését, az egylet nagyérdemű elnöke: dr Ráczkövy Sámuel elnökelete alatt. Elnöki megnyitó után titkári-, pénztárnoki- és számvizsgáló biz. jelentés vétetett tudomásul. A tisztújítás következőképen ejtetett meg: elnök dr Ráczkövy Sámuel, alelnökök Embery Árpád és Szabó András, pénztárnok Benedek Géza, h.-pénztárnok Jakabos Miklós, titkár ifj. Szemerjay Károly, jegyző Kolumbán Lukács, karnagy Morascher Hugó, h.-karnagy Pál Sándor, ellenőr Nagy János, gazda Kassay József, kottatárnok Potor Gergely. — Székely dalárdánk önzetlen működéséhez sok sikert kívánunk!

— **Udvarhelyvármegye tanítóinak** évi közgyűlése tegnap délelőtt vette kezdetét. A közgyűlés tárgysorozatáról, valamint tanácskozási eredményéről lapunk jövő számában részletes tudósítást hoz.

— **Az állami felsőbb leányiskola** igazgatónője, Weinberger Fanny tudvalevőleg még az iskolai év befejezése előtt eltávozik városunkból s ezért a miniszter helyettesítéséről gondoskodott. Az első osztályban Burger Arthur és Fröhlich Ottó, a másodikban pedig Papp András és Szemerjay Ferenc tanárok vették át a helyettesítést addig, amíg az iskola ügye teljesen rendezve lesz.

— **Az O. M. K. E. közgyűlése.** Pünkőd vasárnapján tartja az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesület évi naggyűlését Budapesten. E gyűlésen minden eddig beiratkozott tag részt vehet. Az utazásra a következő menetdíj kedvezmények engedélyeztettek: egy II.-od osztályra váltott jegy az I.-ső osztályon való utazásra; egy III. osztályra váltott jegy a II. osztályon való utazásra; egy fél II.-od osztályra váltott jegy a III.

osztályon való utazásra. Ily kedvezményes vasuti jegyek váltására szóló igazolványokat a tagok levélbeli vagy távirati megkeresésére az O. M. K. E. előkészítő bizottsága (Budapest, V. Akadémia-u. 3.) vagy Harmath Sándor marosvásárhelyi kereskedő társulati elnök küld.

— **Szenet! Meszet!** Furesa szokás divik Székelyudvarhelyen. A szenet és meszet áruló emberek kora reggel bejönnek a városba, szekeikkel végig járkák az utcákat és olyan ordítást visznek véghez, hogy a legflegmatikusabb ember is idegessé lesz tőle. Az érthető, hogy csak időnként megjelenő drótos tótok és üvegezők kiabálással jelzik ittlétüket, de hogy ezek az emberek, akik nap-nap után itt vannak, mindig lármáznak — érthetetlen. Akinek szénre, vagy mészre van szüksége, az úgy is elmenne arra a helyre, ahol állandóan állnának, akinek pedig nincs szüksége egyikre sem, azt kár álmából felébreszteni. (Beküldték.)

— **Köszönetnyilvánítás.** A következő sorok közlésére kértünk fel: „Feleségem és édes anyánk elhunyt a alkalmával oly számosan fejezték ki részvétüket, hogy arra külön-külön válaszolni lehetetlen, s így e helyen fejezzük ki igaz őszinte köszönetünket, különösen pedig a Nyikó vidék székelyeinek s Etéd község száz gyászoló nőének s mindazoknak kik a temetésen résztvettek, akik nem feledkeztek meg arról, hogy 1873-ban az elhunyt dicsőséget szerzett a bécsi világkiállításon a székely nőknek és a székely nemzetnek. Még egyszer hálás köszönet! Tarcsafalva, 1904 május 5. tarcsafalvi Pálffy György, Aladár, Nella és etédi Kelemen László.”

A városok és községek vásártartási és helypénzszedési joga. A közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának XXII. sz. döntvénye szerint a városoknak és községeknek a vásártartási és helypénzszedési jogból eredő jövedelme abban az esetben sem róható meg tökekamat és járadékadóval, amíg ez a jog királyi kiváltságon vagy más törvényes címen alapszik.

— **A magyar-amerikai hajójárat.** Magyarországból kivándorlók szállítására csakis a fiumenewyorki hajójárat nyert engedélyt. Az állandó menetrend szerint Fiuméből minden második kedden van hajóindulás. Május 17-én (kedden) a „Slavonia“, május 31-én (kedden) a „Pannonia“, június 14-én (kedden) az „Ultonia“ hajók indulnak New-yorkba. A szállítási díjban bennfoglaltatik két napi ellátás Fiumében és teljes ellátás a hajón. Naponta háromszor van étkezés, minden napra másféle étlappal. Az egyik napra szóló étlap példának okáért a következő: Reggeli: kávé, vagy tea tejjel, vajás kenyér, száraz halak, sütemény. Ebéd: leves, marhahús rizsszel és burgonyával, sertéshús borsóval, gyümölcs, kenyér és bor. Vacsora: Pecsénye mustárral, makaróni, sütemény, kenyér és bor. Azok a híresztelések, amelyek a fiumei hajókkal utazók partraszállásáról kerültek forgalomba, valótlanok, mert akik az engedélyt nyert társaság hajóján utaznak, külön díjat nem fizetnek és zaklatás nélkül léphetnek partra Amerikában. Díjtalan felvilágosítást ad és előjegyzéseket elfogad az „Adria“ személyszállító osztálya: „Központi Menetjegyiroda“ Budapesten, IV., Vigadó-tér 1. szám alatt, amelynek távirati és levélcíme: Menetjegyiroda, Budapest.

— **Dimó Ivanov** a vasfejú ember, bulgária első athlétája és birkozója, aki kitűnő mutatványaival Barnum és Bailey I. sz. amerikai cirkuszvállalatnál működött és több helyen érdemeket is szerzett magának, ma (c-ötörök) este fellép a városunkban időző cirkuszban.

— **Vizsgai íráslapok** legfinomabb fehér papíron 100 darabonként 90 fillérért a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papír-, író- és rajzszerkesztésében) Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz. a. kaphatók.

— **Kidöbött pénz** — bármily csekélynek látszó is — csak az olyan hirdetésért fizetett összeg lehet, amelyet igen korlátozott számú és nem érdekelt közönség olvas. Ellenben a „Székely-Udvarhely“ apró és rendszeres hirdetései — melyeket hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap nemcsak Udvarhelyvármegye székhelyén s minden valamire való és számottevő községében, hanem az ország legtávolabbi részében is sok ezren olvasnak — a legolcsóbbak és feltétlenül eredményt biztosítók.

Csarnok.

Jókai Mór halálára.

Fel a gyászlobogót!
Bánat földön, égen!
Ilyen mély gyász nem volt
A hazánkon — régen!

Elbűvölő csoda,
Teremtő hatalom:
A nagy költő király
Van a ravatalon.

Jókai Mór halt meg,
A dicső, az áldott,
Aki meghoditá
Az egész világot.

Égi Istenektől
Emberek úgy nyerték,
Költészet lángjától
Átszőve a lelkét.

Igazi nagy volt ő,
Nagy mint egy óriás,
Az irodalmunkban
Lángoló Messiás.

A könnyzápor mellett
Szívünk vérzik jobban,
S megreszket a lelkünk
A nagy fájdalomban.

Pedig ő nem halt meg,
Itt van most is velünk,
Lelkünkbe van írva,
Mint dicső mesterünk.

Csak egy fájdalmas nap
Lesz mindig a mai,
De a nagy földtekén
Él mindig Jókai ...!

Kertész Alberi.

Hitelügy.

260--904. szám.

Értesítés.

A Magyar Földhitelintézet igazgatósága, vármegyénk területén segítő akcióját folytatni kíván, a Gazdasági egyesületet bizta meg azzal, hogy a hozzá kölcsönért folyamadók ügyeit minden díj nélkül intézze. Az egyesület, tisztí ügyészét: Dr. Soó Rezső ügyvéd urat kérte fel arra, hogy a Földhitelintézet részéről az egyesület utján fizetendő évi tiszteletdíjért a Földhitelintézethez kölcsönért folyamadó felek folyamodványait minden díj nélkül a szükséges okmányokkal felszerelje, az esetleg szükségesnek mutatózó telekkönyvi kiigazításokat végezze és a helyesen felszerelt kérvényeket a Földhitelintézet feljessze.

Ehhez képest Dr. Soó Rezső ügyvéd ur a kölcsön ügyletek lebonyolítása körül minden teendő, úgy amint azt eddig maga az intézet s illetve kirendeltsége tette, ideértve a feleknek adandó felvilágosításokat, utasításokat, telekkönyvi adatok betekintését, okmányok kiállítását, szükséges beadványok és kérvények elkészítését teljesen díjmentesen s lehető gyorsan fogja elvégezni, úgy hogy a feleknek kölcsöneik felvétele körül a szükséges bélyegkiadásokon kívül más kiadásuk nem lesz; miről a vármegye közönségét ez uton is értesítjük.

A lelkész, tanító, jegyző és községi előjáró urakat, kik hivatásuknál fogva a nép vezetői, kérjük, hogy e körülményt a velük érintkező gazdaknak minél szélesebb körben tudomására hozván, a székely nép anyagi megerősítésében ez uton is munkálkodni sziveskedjenek.

Székelyudvarhely, 1904. május 7.

Az elnökség.

Alulírott ügyvéd a Magy. Földhitelintézet, illetve udvarhelyvármegyei Gazdasági egyesület

megbízását elfogadván, a magam részéről is értesítem a Földhitelintézethez kölcsönért folyamadó feleket, hogy ügyeikben a fentti értesítés értelmében úgy magam, mint ügyvédi irodám hatalmas órái alatt teljesen díjmentesen rendelkezésükre áll, a felek csak bélyegkiadásukat fogják fizetni,

Székelyudvarhely, 1904. május 7.

Dr. Soó Rezső,
ügyvéd.

Közigazdaság.

Meghívó. A szentkirályi földmivelő gazdák szövetsége (gazdakör) évi rendes közgyűlését Szent-Királyon a róm. kath. iskolateremben folyó hó 15-én (vasárnap) d. u. 2 órától kezdődőleg fogja megtartani, melyre a gazdakör tagjai és a szíves érdeklődők tisztelettel meghívtnak. Tárgysorozat. 1. Elnöki megnyitó beszéd, tartja Tamás István plebános a gazdakör elnök. 2. A gazdakör egy évi működéséről beszámol Gál Imre a gazdakör jegyzője. 3. A pénztár állapotáról jelentést tesz László József pénztárnok. 4. A székelyföldi kirendeltség jelentéséből a község javát célzó javaslatok tárgyalása. 5. A földmivelésügyi kormánytól nyert oltványoknak a kiültetés után való további gondozását magyarázni fogja Tamás István elnök. 6. A földmivelésügyi miniszter által 36451. szám alatt az aranka irtására vonatkozó rendelettel közölt védekezési utmutatást felolvassa és magyarázza Gál Imre a gazdakör jegyzője. 7. A földmivelésügyi miniszter a fürdőtelep létesítése érdekében tett leiratának tárgyalása. 8. A gazdakör részére 1 drb rétbورونا, 1 drb kukoricamorzsó gép, 1 drb hegyieke és 1 drb gyümölcsbor sajtoló beszerzéséről intézkedés. 9. Szilvatermés esetére egy aszalógép kikölcsönzése a földmivelésügyi miniszter urtól. 10. Az alapszabályok 16 §. értelmében a választmány egyharmadának kisorsolása és a kisorsolt tagok helyébe újak választása. 11. Esetleges indítványok. Szent-Király, 1904. május 7-én. A gazdakör elnöksége.

Nyílt-tér*

A szilárd és folyékony
Sarg-féle Szappan
Glycerin.
a bőrt fehérré
és gyöngéddé teszi.
Mindenütt kapható.

Sarg-féle Glycerin szappan

ugy felnőtteknél, mint gyermekeknél a leggyöngébb korban a legkitűnőbb tisztító szernek bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr. Hebra tanár, Schauta, Frühwald, Breus Károly és Gusztáv, Schaudlbauer stb. által a legjobb eredménnyel használják.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

Fogorvos Székelyudvarhelyt.

Dr Kovács Géza egyetemes orvostudor fog- és széjspecialista műterme Kossuth-utca 31. sz. alatt. Szerényebb viszonyok között levő vidéki földmiveseknek foghuzásokat és más apróbb műtetteket 1 koronáért, teljesen szegényeknek pedig díjtalanul eszközöl.

85—1904. szám.

Faeladási hirdetmény.

A gyergyóújfalvi róm. kath. lelkészi hivatal közhirrre teszi, hogy lelkészi hivatalában 1904. évi május 22-én délután 2 órakor kezdődő szó- és írásbeli árverésen eladja a templom „Kopac-szálás” nevű erdejében mult év őszén megperzselődött fenyőfát.

Kikiáltási ár: 1175 (egyezerszázhetvenöt) korona, melyen alul a fa el nem adatik.

Bánatpénz 120 korona.

Megkésve érkező árverési és szerződési feltételektől eltérő vagy utóajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

A részletes árverési és szerződési feltételek a gyergyóújfalvi róm. kath. lelkészi hivatalban megtekinthetők.

A kihasználás alá kerülő terület az első gőzfürészttől 9 km-re fekszik, Székelyudvarhelytől 42 km.

A fa lucfenyű és teljes kihasználással 1362 drb mell magasságban 10—62, átlag 25 cm. vastagnak és 435 m³ hasznófát tartalmazónak van becsülve.

Gyergyóújfalva, 1904. ápr. hó.

Várterész Antal,
lelkész.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

— Kérje mindenütt a magyar gyártmányú Müller-féle (minden fajtájú) tentát, tust, pecsétviaszot és aquarell festéket.

BOR. Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

Mint gyógyviz csodahatása.

Kászoni Főkut.

Természetes gyógy borviz!

Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: SZENTPÉTERY GERGELY fűszer-, üveg-, porcellán- és diszműáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15 szám alatt. — Üvegenkénti ára 12 fillér.

Mindig friss szállítvány.

Kérjen

csak

Selle és Káry-féle

legjobb tisztítószer mind a lábbelihez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcal, oscar, chevreau és lakcipőhöz Bécs, XII.

Névjegyek, eljegyzési- és esküvői kártyák, meghívók, valamint mindenféle nyomtatványok a legjutányosabb áron és gyorsan készülnek

Betegh Pál

könyvnyomdájában
Sz. Udvarhelyt,
Kossuth-utca 15 sz

Egy járgányos cséplő-gép

(majdnem új) jutányos áron eladó Miklós Károlynál Hodgyán.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

A sertés Magyarországon!

Irta: **Enesei Dorner Béla.**

Ára: **5 korona.**

című — hasznos tanácsadó — könyv: **Betegh Pál** könyv-, papir-, író- és rajzszerkesztésében kapható!

2115—904. tkvi szám.

Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter 1904. évi február 16-án 5229. Igazs. Minisztr. 1904. I. szám alatt elrendelte, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatósághoz tartozó Atyha község tkvi felvett mindazon ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. évi 29. t. c., 1889. évi 38. t. c. és 1391. évi 16. t. c. és tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi 29. t. c. ben szabályozott eljárás a tkv. bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatottatik. — E célból a helyszíni eljárás Atyha községében 1904. évi június hó 6-án fog kezdődni.

Ennélfogva felhívatnak:

1. Mindazok, kik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, a kiküldött bizottság előtt a kitűzött határon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló esetleges okirataikat mutassák fel.

2. Mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de tkvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. évi 29. t. c. 15—18. §-ai és az 1889. évi 38. t. c. 5., 6. és 7. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak s azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják v. oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben ezuton jogaikat nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illeték elengedési kedvezményétől esznek.

3. Továbbá mindazok, kiknek tényleg már megszűnt követelésekre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyisint az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kérelmezzék, illetve, hogy a törlesztés engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellen esetben a bélyegmentesség kedvezményétől esznek.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1904. április 8.

MIHÁLY, kir. tszéki egyesbíró.

Alkalmi vétel!

Alapított: 1865.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

o o o o női- és férfi divatruház Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 4-ik szám. o o o o

Legolcsóbb bevásárlási forrás! Gyors és pontos kiszolgálás!

Alkalmi vétel!

Alapított: 1865.

Tájékoztató rövid kivonat az árjegyzékből:

(A tavaszi és nyári idényre igen hasznos tudni valók)

Tavaszi és nyári divatcikkek dus raktára. o o o

Férfi- és női ruhák teljes elkészítetése elsőrendű műtermekben! o o o

Menyasszonyi o kelengyék nagy választékban! o

Állandó nagy választék bluz- és ruha selymekben féláron is alul!

Legnagyobb o raktár férfi és fiu ruháknak való posztókban, páratlan olcsó árakban, kiváló minőségekben! o o

Női ruha-kelmék méterenkint 0.25—2.50 frtig.
Jó mosó kartonok 0.14—0.30 frtig.
" " pikétek 0.20—0.38 frtig.
" " szatének 0.28—0.48 frtig.
Selymfényű voilok 0.28—0.40 frtig.
Zefírek 0.18—0.40 frtig.
Oxfordok 0.24—0.36 frtig.
Lepedő vásznak 156—200 cm. szélességig 0.45—1.10 frtig.
Véges vásznak (23 méteres végenként) 3.50—12 frtig.
Férfi ruha-posztók mt.-kint 1.10—7.50 frtig.
Diszitett női kalapok 0.70—12 frtig.
Nap és esernyők, fekete és színes 1.00—8.50 frtig.
Női kész bluzok 0.80—5.50 frtig.

Dus raktár női és férfi fehérneműekből, férfi és fiu kalapokból. Butorkelmék, asztal és ágyterítők, függönyök, futó és garnitúra, valamint fali- és ágyelő-szőnyegek. Selyem, gyapjú és mosókendők. Abroszok, szalvéták, portörülők és törülköző-kendők Zsebkendők. Szalagok. Csipkék, csipkeszövetek, csipkegallérok, zsinórdiszkek, nyakkendők és haris-

Férfi és fiu ruhák legújabb divat szerinti elkészítetését — mérték után kitűnő szabásért teljes felelősséget vállalva — feltűnően olcsó árak mellett eszközölöm.

Tekintettel az árak emelkedésére a fenti olcsó árak csak a jelenlegi készlet kiárusításáig kötelezők.

nyák. Férfi és fiu kész ruhák, saját készítményű matrácok. Selyem és cloth paplanok, takarók s több más mindennapi szükségletek.

Férfi, női és gyermekcipők áraiból:

Kis gyermekcipők 45 krtól 50 krig. Nagyobb fűzős 90—1.10—1.30—1.60—1.90—2.20 frtig. Férfi, bőr, cugos 2.60—3.20—4.20—6.50 forintig. Női, bőr, cugos 2.70—3.20—5.—forintig. Női bőr, fűzős 3.—3.80—4.80—5.50 frtig. Női, bőr gombos finom 4.80—5.50 forintig. Női, lakk, kivágott 1.90—2.20—2.60 frtig. Gyermek, lakk, kivágott 1.50—1.70 forintig. Női, chefro, félcipő 2.90—3.50 frtig. Női, chefro, gombos 3.30—3.80 frtig. Vászonn cipő, fekete és barna (női) bőrrel körözve 95 krig. Ugyanez (férfi) 1 frt 10 krig.

Férfi divatosztály:

Egész rend sacco-öltöny 12 frttól feljebb, minőség szerint minden elképzelhető árakban. Egész rend Kaiser (salon) öltöny finom anyagból már 22 frttól feljebb; elegáns, finomabb kelméből 28 frttól, legfinomabb kelméből 34 forintig.

— mérték után kitűnő szabásért teljes felelősséget vállalva — feltűnően olcsó árak mellett eszközölöm.

Tekintettel az árak emelkedésére a fenti olcsó árak csak a jelenlegi készlet kiárusításáig kötelezők.

Férfi és fiu készruhák áruház. Ezen ágbán a legvégsőig menő olcsó árakat biztosítom, miért is különösen bátor vagyok az elősoroltakra föl hívni a közfigyelmet!

Férfi, női és gyermekcipők kiváló minőségben, verseyen k i v ü l i árakban! o o

Csinos női- és férfi sport, tenis és torna cipők dus választékban.

Illatszerek, szappanok, ruha- és hajkefék! o o

Uti bőröndök és kézi-táskák. o o